

Phan Văn An sưu tầm

Tình yêu vẫn luôn là một đề tài muôn thuở của văn học ở mọi giai đoạn. Nhắc đến những bài thơ tình ta không khỏi nhớ đến những nhà thơ lớn như: Xuân Diệu, Nguyễn Bính, Huy Cận..., hay những nhà thơ thời nay như: Đỗ Trung Quân, Phan Thị Thanh Nhân... Họ là những nhà thơ trong giai đoạn thơ văn hiện đại. Nhưng đã là người Việt Nam thì thật thiếu sót nếu ta không nhớ đến kho tàng văn chương truyền miệng của cha ông từ ngàn xưa để lại: Thơ ca dân gian. Ta hãy quay về cội nguồn như tìm lại chính mình qua một khía cạnh của thơ ca dân gian: Ca dao Việt Nam. Chúng ta cùng nhìn lại những bài ca dao mang chủ đề về tình yêu. Đó là những vần thơ trữ tình, sâu sắc, đậm đà chất dân tộc và rất phổ biến trong dân gian mà có thể bạn đã từng nghe qua.

Ca dao là một dạng của thơ và ở thời đại nào nó cũng chinh phục được người đọc. Hơn nữa, những bài ca dao với nội dung về tình yêu không cứng nhắc với những niêm luật phức tạp như thơ cổ điển. Để hiểu rõ ràng hơn, đầu tiên ta thấy rằng tình yêu nam nữ trong ca dao được thể hiện rất trong sáng và lạnh mạnh:

*Thuyền ai lơ lửng bên sông
Có lòng đợi khách hay không hỏi thuyền?*

Ta thấy sự bày tỏ tình cảm tế nhị qua hình ảnh bến và thuyền:

*Thuyền ơi có nhớ bến chăng
Bến thì một dạ khăng khăng đợi thuyền.*

Trong bước đầu đi đến tình yêu, đâu có ai trong chúng ta dễ dàng bày tỏ được tình cảm của mình một cách “xuôi chèo mát mái” đâu. Chỉ với hai câu ca dao ngắn gọn mà đã lột tả được sự ngập ngừng rất dễ thương đó:

*Thò tay mà bứt cọng ngô
Thương em đứt ruột giả đồ ngô lơ*

Ta tìm thấy trong ca dao Việt nam những hình ảnh nói lên tình cảm chân thật, sâu đậm của người dân:

*Nước sông Tô vừa trong vừa mát
Em ghé thuyền đỗ sát thuyền anh
Dừng chèo muốn tỏ tâm tình
Sông bao nhiêu nước thương mình bấy nhiêu.*

Lòng chung thủy của người Việt Nam là một trong những nội dung tất yếu thể hiện qua ca dao:

*Mười ba năm muối đang còn mặn
Gừng chín tháng gừng hãy còn cay
Đôi ta tình nặng nghĩa dày
Dù có xa nhau đi nữa
Cũng ba vạn chín nghìn ngày mới xa.*

Lòng chung thủy sắt son cũng được thể hiện thật tuyệt vời như:

*Chừng nào cho sóng bỏ ghènh
Cù lao bỏ biển anh mới đành bỏ em.*

Đặc điểm của ca dao Việt Nam là ngắn gọn, súc tích. Nó được hình thành bằng những hình ảnh, ngôn từ hết sức giản dị và chân thật gần gũi với đời sống người dân. Do đó, chỉ cần đọc qua ta có thể nhớ được dễ dàng nhưng có đọc đi đọc lại ta mới thấy hết được cái hay, cái đẹp của ca dao Việt Nam trong cách thể hiện nội dung:

*Thương anh vô giá quá chừng
Trèo trướng quên mệt ngậm gừng quên cay
Nhác trông thấy bóng anh đây
Ăn chín lạng hạt ớt ngọt ngay như đường.*

Ca dao Việt Nam không phải là những lời thơ bóng bẩy, nó gọi lên những hình ảnh thiên nhiên gần gũi nên dễ dàng đi vào lòng người:

*Rủ nhau xuống bể mò cua
Đem về nấu quả mơ chua trên rừng
Em ơi chua ngọt đã từng
Non xanh nước bạc ta đừng quên nhau.*

Bên cạnh đó, có những bài ca dao mà trong đó ta chỉ thấy niềm cảm thông và tình yêu cao thượng mà không thấy sự giận hờn hay trách móc:

*Mình nói dối ta mình hãy còn son
Ta đi qua ngõ thấy con mình bò
Con mình những trấu cùng tro
Ta đi xách nước rửa cho con mình.*

Tất cả những mối tình không phải lúc nào cũng đi đến kết cục hạnh phúc. Trong một mối tình sẽ có nước mắt, hạnh phúc hay sự khổ đau khi chia xa và ca dao Việt Nam cũng không ngoài quy luật đó:

*Trăm năm đành lỗi hẹn hò
Cây đa bến cũ con đò khác xưa.*

hay là:

*Chè non ai hái nửa nương
Cau non nửa chẻ người thương nửa chùng
Hai hàng nước mắt ngập ngừng
Thà rằng ngày trước ta đừng gặp nhau.*

Như vậy đó, ca dao Việt Nam được hình thành và truyền từ đời này qua đời khác. Nó vẫn mang những nội dung không ngoài những quy luật của cuộc sống. Bằng những hình ảnh được nhân hoá, bằng phương pháp ẩn dụ khéo léo và tài tình, ca dao Việt Nam nói lên được những tâm tư tình cảm của người dân, những tình cảm mộc mạc, trong sáng và đậm đà tình nghĩa.

Trên đây chỉ là một số ít những câu ca dao nói về tình yêu trong thơ ca dân gian. Nếu có dịp, chúng ta sẽ nhắc đến những câu ca dao, tục ngữ nói về thiên nhiên, tình cảm gia đình hay về những kinh nghiệm trong cuộc sống hàng ngày.

Cho dù đi bất cứ nơi đâu, ta vẫn cảm thấy tâm hồn thanh thản và ấm áp khi nghe lại những câu ca dao trong làng thơ ca dân gian Việt Nam.

Có dịp nhìn lại để chúng ta có dịp nhắc nhở nhau rằng thơ ca dân gian là một kho tàng vô giá của dân tộc Việt, một dân tộc anh hùng.

Vịnh cọ

*Chúa tể sơn lâm sống thành thoi
Một mình một cõi suốt bao đời
Năm yên bóng tối thời im lặng
Thức giấc ban ngày chẳng ngớt lời
Rào khắp sơn khê tìm thú béo
Dìng chân bãi vắng chẳng chê mồi
Rừng sâu, bụi rậm trời thanh vắng
Cọ dừ làm vua rừng lặng hơi.*

Phan Văn An

